

”Att skolans idrottsundervisning inte nämns med ett ord är märkligt.”

Elever och föräldrar: Protestera när idrottsundervisning ersätts av rastaktivitet eller promenader. Promenader har visat sig vara den fysiska aktivitet som elever tycker allra minst om. Det skriver tio personer, forskare och andra som arbetar professionellt med barns och ungdomars hälsa.

Detta är ett debattinlägg. Skribenterna svarar för åsikterna.

Prins Daniel och dåvarande socialminister Göran Hägglund (KD) studerar Bunkeflomodellen på Ängslättskolan i Bunkeflostrand, 2013.

Bild: Lars Brundin

Sommarlovet har kommit mer än halvvägs, men höstens skoldagar är redan planerade och reglerade.

I den värdegrund som ingår i grundskolans läroplan framgår att ”skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för skoldagen”.

På Malmö stads hemsida presenteras en rad konkreta förslag för hur elever ska få ”utveckla sin fysiska, sociala och psykiska förmåga att vilja, våga och kunna vara aktiv genom hela livet”. Samtliga förslag handlar om rörelse på raster, i klassrum eller i anslutning till skoldagen. Att skolans idrottsundervisning inte nämns med ett ord är märkligt.

Det var ju just i Malmö som Bunkeflomodellen med utökad idrottsundervisning genomfördes. Resultaten visade att elever som hade daglig idrottsundervisning förbättrade såväl motorik som skelett och skolprestationer. Dessutom blev en högre andel av de eleverna behöriga att söka till gymnasiet än elever som hade idrottslektioner endast två gånger per vecka.

Malmö stads arbete för en socialt hållbar utveckling bygger på Malmökommissionens förslag och rekommendationer. Syftet är att minska den ojämlikhet i hälsa som råder i staden. Ett av förslagen är att utreda hur Bunkeflomodellen kan integreras i Malmös grundskolor. Det kan kopplas till kommissionens mål att alla barn i Malmö som slutför grundskolestudier ska uppnå behörighet till fortsatta studier på gymnasiets högskole- eller yrkesförberedande program.

De hälsoekonomiska analyser som Malmökommissionen gjorde av Bunkeflomodellen visar att schemalagd daglig idrottsundervisning i alla Malmös grundskolor skulle göra att fler skulle kunna få arbete och betala skatt till kommunen. Det skulle motsvara 59 miljoner kronor under en 10-årsperiod efter avslutad grundskola och minska stadens sjukvårdskostnader med 56 miljoner kronor under samma tidsperiod.

Omräknat per elev skulle en investering på 4 600 kronor ge staden ekonomiska vinster motsvarande 38 000 kronor.

Malmökommissionen rekommenderar att skolämnet Idrott och hälsa förstärks för alla elever i Malmö. Trots det valde kommunstyrelsen att inte ens utreda hur Bunkeflomodellen skulle kunna införas i Malmö grundskolor. I Danmarks skollag skrevs daglig motion in på schemat för alla danska skolelever 2014. Varför inte i Sverige? Och varför inte i Malmö?

Elever och föräldrar: Protestera när idrottsundervisning ersätts av rastaktivitet eller promenader. Promenader har visat sig vara den fysiska aktivitet som elever tycker allra minst om.

Elever och föräldrar: Protestera om idrottsundervisning ersätts av aktivitet i klassrum. Det är fel när lärare åläggs att undervisa i ett ämne de inte har utbildat sig för. Vem vill flyga i ett plan där piloten plötsligt ersätts av en flygvärdinna? Eller vem vill få sitt knä opererat av en psykolog?

Rörelse i klassrum och på raster i all ära, men det kan inte ersätta utbildade idrottslärare. Inte alla lärare brinner för fysisk aktivitet och lärarna är redan i dag överbelastade. Hur ska de hinna med att också planera och undervisa i ett ämne de inte har utbildning för? Inte alla elever har fysiska förutsättningar och motivation att delta i rörelselekar som deras "vanliga" lärare leder.

I idrottslärares uppdrag ingår att skapa förutsättningar för alla elever att uppleva rörelseglädje, utveckla en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga.

Idrottslärare har också ett särskilt ansvar när det gäller att observera elever med en otränad, oerfaren motorik och att stötta elever som behöver stöd för att utveckla sin motorik. För enskilda elever kan bristen på idrottsundervisning och stöd i motorisk utveckling få långtgående negativa effekter. Alltför många känner igen sig i det som en insändarskribent skrev i Sydsvenskan för något år sedan: "Jag tillhör tyvärr kategorin som brännbollslaget fick på köpet eftersom jag var kvar till sist. Jag skolkade mig igenom gympan från 7:an och uppåt och har alltid ansett mig som helt värdelös vad gäller fysiska aktiviteter."

Det är onödigt och oacceptabelt att många elever lider sig igenom skolan utan att få stöd och hjälp med grundläggande motoriska basfärdigheter.

Idrottslärare har specialkompetens när det gäller att utveckla elevers fysiska, sociala och psykiska förmåga att vilja, våga och kunna vara aktiva genom hela livet. Politiker och skolledare både på nationell nivå och i Malmö bör utnyttja idrottslärares kompetens och schemalägga fler idrottslektioner enligt Bunkeflomodellen.

Idrottsundervisning varje dag förbättrar elevers motorik, skelett och skolprestationer.

SKRIBENTERNA

Ingegerd Ericsson, docent i idrottsvetenskap vid Malmö universitet

Siv Eriksson, f d ordförande i Sv. Gymnastiklärarsällskapets södra distrikt

Patrik Grahn, professor i landskapsarkitektur, inriktning miljöpsykologi och hälsodesign vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Peik Gustafsson, docent i barn- och ungdomspsykiatri vid medicinska fakulteten på Lunds universitet

Per Gärdsell, docent i ortopedi vid medicinska fakulteten på Lunds universitet

Magnus Karlsson, professor i ortopedi vid medicinska fakulteten på Lunds universitet

Linda Liljedahl, universitetsadjunkt i idrottsvetenskap vid Malmö universitet

Helene Rafstedt Johnsson, skolsköterska i Lund

Erik Skärbäck, professor i översiktlig planering vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Gunilla Thernlund, doktor i medicinsk vetenskap, specialist i barn- och ungdomspsykiatri vid Lunds universitet